

В межах ініціативи
першої леді України
Олени Зеленської «Без бар'єрів»

Радниця-уповноважена
Президента України
з питань безбар'єрності

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Центр
соціальних змін
і поведінкової
економіки

ОЩАДБАНК

МІЙ БАНК. МОЯ КРАЇНА

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ УРОК «МОВА ГІДНОСТІ»

безбар'єрність

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Цей урок – про слова, які або відчиняють двері, або ставлять бар'єри.

Ми будемо говорити з учнями та ученицями про те, як мова впливає на те, чи відчуває себе людина повноцінною частиною суспільства, чи є вона справді включеною у його життя, чи, на жаль, залишається «невидимою».

Конструктор побудований так, щоб ви могли обирати той варіант взаємодії, який найкраще спрацює саме для вас. Перегляньте описи та оберіть ті вправи, які найбільше відгукуються вашому класу, вашому досвіду і вкладаються у час, який ви маєте. Не обов'язково робити все. Важливіше – якість розмови і той зсув у сприйнятті, який може статися після неї.

Сьогодні ми вчимо наших учнів та учениць бачити передусім людину та розуміти, які бар'єри можуть виникати у її взаємодії із середовищем. І говорити так, щоб гідність залишалася на першому місці.

Урок складається із **трьох ключових елементів**:

- 01** **Зачіпка** (елемент, який занурює в урок та викликає інтерес до теми) – 5 варіантів
- 02** **Основна частина** (безпосередня робота з темою) – 6 варіантів
- 03** **Рефлексія** (підбиття підсумків) – 5 варіантів

У цій розробці оголошення теми відбувається після зачіпки. Це зроблено для того, щоб саме поняття «Мова гідності» лягло на підготовлений ґрунт. Але порядок вправ у конструкторі кожен педагог та кожна педагогиня можуть обирати самостійно, спираючись на власний досвід та потреби класу. Оберіть **одну зачіпку, один варіант основної частини та одну рефлексію**. Поділки на термометрі біля вправ показують їхній рівень складності.

Перед початком роботи ознайомтеся з короткими методичними рекомендаціями та пам'яткою з травмочутливої комунікації для вчителів та вчительок. У зачіпках та основній частині також є короткі підказки, які полегшать вашу роботу із запропонованими вправами.

Дякуємо за ваш внесок у створення безбар'єрного суспільства в Україні, у якому кожна людина має можливості для участі та відчуває власну цінність!

З повагою –
Команда проєкту «Мова гідності»

ЦІЛІ УРОКУ

Для вчителя

- 01** Сформувати в учнів розуміння поняття безбар'єрності та усвідомлення його важливості в сучасному світі.
- 02** Навчити використовувати коректну мову, яка залучає, та етичні принципи спілкування з різними людьми.
- 03** Залучити учнів до рефлексії над тим, як почувається людина, коли через стереотипи, упередження або бар'єри вона може відчувати себе виключеною зі спільноти, і як повага та увага допомагають долати бар'єри.
- 04** Сприяти формуванню культури взаємної поваги, уважності та відповідальності за створення середовища, у якому кожен почувається прийнятим.

Для учнів

- 01** Дізнаюся, що таке безбар'єрність та чому вона важлива.
- 02** Обміркую, які бар'єри у спілкуванні та взаємодії можуть виникати через негативні стереотипи, упередження та нерозуміння різного життєвого досвіду людей.
- 03** Доберу коректні слова для комунікації з різними людьми.
- 04** Проаналізую, як емпатія, уважність та повага стають основою безбар'єрності.

КОНСТРУКТОР УРОКУ

Корисні посилання

↗ Пам'ятка
з травмочутливої
комунікації
від Світлани Ройз

↗ Методичні
рекомендації

↗ Лекція Олени Пшеничної
про термінологію
безбар'єрності

Зачіпки

01 Відомі люди з інвалідністю, яка може бути як помітною, так і непомітною для інших. (Ми майже ніколи не знаємо, із чим людина живе. Саме тому важливо говорити з повагою і не ставити ярликів)

↗ Посилання на презентацію

02 Очевидні та неочевидні бар'єри

↗ Посилання на презентацію

03 Чому люди мають маскуватися?
Історія Салії Кахаватте

↗ Посилання на презентацію

04 Коректні назви допоміжних засобів
Кожному та кожній із нас у якийсь момент може бути потрібна допомога. Варто знати коректні назви для засобів, які підтримують функціонування, самостійність, комунікацію тощо

↗ Посилання на презентацію

05 Хмара слів

Оголошення теми уроку: «Безбар'єрність. Мова гідності»

КОНСТРУКТОР УРОКУ

Основна частина

01 Гідність у мові та Стенфордський експеримент

Виправляємо реальні медійні тексти з некоректними термінами. Обговорюємо, чому саме ці слова знецінюють людину і як змінюється сприйняття після заміни. Показуємо, як одна метафора («злочинність – звір» чи «вірус») змінює рішення людей. Підводимо до висновку: слова формують ставлення, тому «спочатку людина» – не просто гарна фраза.

Посилання на презентацію

02 Що таке безбар'єрний простір?

Учні складають свій тижневий маршрут з описами різних людей і життєвих ситуацій та аналізують, з якими бар'єрами люди можуть зіткнутися у звичних місцях. Формулюють конкретні рекомендації.

Посилання на презентацію

03 Що таке безбар'єрність і чому вона важлива?

Працюємо з офіційними визначеннями та шістьма напрямками Національної стратегії. Групи моделюють «ідеальний світ», у якому їхній напрям безбар'єрності виконано на 100 %.

Посилання на презентацію

04 Боремося з негативними стереотипами

Дивимося на фото різних людей, читаємо їхні короткі історії і створюємо «антидоти» до поширених стереотипних фраз. Акцент – на правилі «спочатку людина».

Посилання на презентацію

КОНСТРУКТОР УРОКУ

Основна частина

05 Мова гідності. Безбар'єрна комунікація

Вправи зі словами. Розподіляємо формулювання на коректні та некоректні, відпрацьовуємо за допомогою гри «Аліас». Закріплюємо, що мова гідності – це про повагу до кожної та кожного.

Посилання на презентацію

06 Створення чекліста «Безбар'єрний простір»

Урок лекційного формату для аудиторій, які ефективно працюють саме в цьому форматі. Після розповіді вчителя, перегляду відео та аналізу карток учні та учениці мають створити чекліст «Безбар'єрний простір», у якому відтворять почуте та побачене.

Посилання на презентацію

Рефлексія/підсумок

01 Хмара слів. Попросити учнів написати, як тепер вони розуміють поняття «Безбар'єрність». Порівняти з початком уроку. Коротко підсумувати ключове.

02 Короткий підсумок: що кожен і кожна з нас може зробити вже сьогодні, щоб у школі було менше бар'єрів і кожна людина могла брати участь у шкільному житті?

03 Назви **3 дії**, які ти виконаєш після цього уроку.

04 Рефлексія у стилі соцмереж: що збережу собі, чим поділюся з друзями, а чому віддам свій лайк?

05 На заздалегідь зображене на ватмані слово «безбар'єрність» учні клеять **наліпки з порадами**, як зробити так, щоб кожен та кожна відчували себе частиною спільноти.

КОМАНДА ПРОЄКТУ

Розробниця уроку:

Лідія Поворознюк — вчителька української мови і літератури, фахівчиня з медіаграмотності, фіналістка премії «Global teacher prize Ukraine-2021», освітня тренерка

Експертки та експерти уроку:

Тетяна Ломакіна — Радниця-уповноважена Президента України з питань безбар'єрності

Світлана Ройз — дитяча та родинна психологиня, авторка книжок, навчальних проєктів із дитячої психології для батьків та освітян

Олена Пшенична — письменниця, засновниця ГО «Видимі», популяризаторка безбар'єрної мови

Сергій Щербань — керівник напрямку «Інклюзія без кордонів» в ГО «Чернівецьке об'єднання «ЗАХИСТ»

Партнери реалізації

Урок «Мова гідності» створено в межах ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Без бар'єрів» за лідерства та координації Радниці-уповноваженої Президента України з питань безбар'єрності Тетяни Ломакіної та за підтримки Ощадбанку. Методологічна та ресурсна підтримка розробки уроку забезпечена Центром соціальних змін і поведінкової економіки у співпраці з Міністерством освіти і науки України

В межах ініціативи
першої леді України
Олени Зеленської «Без бар'єрів»

Радниця-уповноважена
Президента України
з питань безбар'єрності

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

Центр
соціальних змін
і поведінкової
економіки

ОЩАДБАНК

МІЙ БАНК. МОЯ КРАЇНА